

ՕՏԱՐ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՌՈՒՄԻՆԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԿՈՒՆՏՈՒՐԱՅԻ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ԴԵԼԵԳԱՅԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Մեկ շաբաթ մեր ռեսպուբլիկայում հյուր էր Սովետական Միության հետ բարեկամական կապերի ուժեղացման ընկերության (ԱՐՂՈՒՍ) ղեկավարը: Գեղեցիկ կազմում կային Ռումինական ժողովրդական Ռեսպուբլիկայի գիտության ու կուլտուրայի ակադեմիկոս զործիչներ: Հյուրերը ծանոթացան Երևանի տեսարժան վայրերին, ռեսպուբլիկայի մայրաքաղաքում կատարվող բնակարանային մեծ շինարարությանը: Նրանք այցելեցին մի շարք բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ՝ Երևանի Մոլոտովի անվան պետական համալսարանը, Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիան, եղան պատկերասրահում, թանգարաններում, Մատենադարանում: Դելեգացիայի մասնակիցները ներկա գտնվեցին Սպենդիարյանի անվան օպերայի և բալետի թատրոնում, Սոմդեղյանի անվան դրամատիկ թատրոնում կայացած ներկայացումներին, սիմֆոնիկ և էստրադային նվագախմբերի համերգներին՝ Հայֆիլհարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում: Հյուրերը ծանոթացան նաև արդյունաբերական մի շարք ձեռնարկությունների աշխատանքին և բանվորների աշխատանքի պաշտպանության գործի դրվածքին այդ ձեռնարկություններում, մեկնեցին Հոկտեմբերյանի շրջանը, որտեղ եղան Մրգաշատ գյուղի կոլտնտեսությունում, այցելեցին Էջմիածին, Էքսկուրսիա կատարեցին դեպի Սևանի ափերը և պատկերացում ստացան էներգետիկ այն շինարարության մասին, որ իրականացվում է այդ լճի ջրերի օգտագործման համար:

Երևանից Մոսկվա մեկնելուց առաջ դելեգացիայի ղեկավար, ԱՐՂՈՒՍ-ի նախագահի տեղակալ Սուդեբ Վելյամը Հայհեռագործի թղթակցի հետ ունեցած զրույցի ժամանակ հայտարարեց.

— Սովետական Հայաստան կատարած մեր ուղևորության նպատակն էր որքան կարելի է ավելի լայնորեն ծանոթանալ հայ ժողովրդի կյանքի բոլոր կողմերին, որպեսզի հայրենիք վերադառնալուց հետո մեր երիտասարդ ժողովրդական Ռեսպուբլիկայի աշխատավորներին պատմենք մեծ Սովետական Միության ակադային ռեսպուբլիկաներից մեկի նվաճումների մասին:

Ինչ մենք տեսանք, մեզ համար նոր էր, նշանակալից և չափազանց հետաքրքրական:

Այն արդյունաբերական ձեռնարկություններում, որ այցելեցինք մենք, մեզ դուր եկան ոչ միայն ժամանակակից հիանալի տեխնիկան ու աշխատանքի նորարարական ձևերը. որոնք ապահովում են բարձր արտադրողականություն, այլև գլխավորապես մարդկանց՝ բանվորների նկատմամբ պետության կողմից ցուցաբերվող սրտազնի հոգատարությունը: Մենք գիտենք, որ այդպիսի ձեռնարկությունները հազվադեպ են իրենց բանվորների համար ապահովում կուլտուրական պայմաններ, իսկ այստեղ սրբի է դարձում աշխատանքի բարձր հիգիենան, մաքրությունը, կենցաղային հիանալի սպասարկումը, լավ ճաշարանը, ցնցուղ-լողարանները, լողի ավազանները, խիտ կանաչը:

Կոլտնտեսականները, որոնց հետ մենք հանդիպում ունեցանք, հմտորեն օգտագործում են բարդ տեխնիկան, փրենց են ենթարկում բնությունը, աճեցնում գերազանց բերք: Ուրախություն և հիացմունք է պատճառում կոլտնտեսային հողագործության այդ համագործակցությունը դիտության և տեխնիկայի հետ: Մեզանում կա մի սովորույթ. գյուղացուն հրաժեշտ տալիս պետք է նրան լավ եղանակ ցանկանալ: Մենք այդպես էլ արեցինք, երբ հրաժեշտ էինք տալիս Հոկտեմբերյանի շրջանի Մրգաշատ գյուղի կոլ-

տնտեսականներին: Կոլտնտեսությունն նախագահը մեզ պատասխանեց. «Ներանկը լավ կլինի թե մատ, մենք մերը կվերցնենք»: Այսպես երբեք չէր պատասխանի անցյալ ժամանակների մոռացության մատնված գյուղացին: Այդպես կարող է պատասխանել միայն բնությունը հնազանդեցնող մարդը, հողի տերը, որը բնությունից ողորմություն չի սպասում, այլ մատահորեն իր երջանկությունն է հասնում կոլեկտիվ ստեղծագործական աշխատանքով:

Մեր վրա վիթխարի տպավորություն թողեց լեռնային բարձրադիր Սեանա լիճը: Նա գեղեցիկ է, երբ դիտում ես ինքնաթիռից,

կան Հայաստանում կուլտուրան նույնպես զարգանում է բուռն կերպով, ինչպես այդ երջանիկ ռեսպուբլիկայի էկոնոմիկան: Ապշեցուցիչ է այն խանդավառությունը, որով հայ ուսանողությունը տիրապետում է գիտելիքներին: Ուսանող երիտասարդության մեջ կան տաղանդավոր շատ մարդիկ: Կարելի է չկասկածել, որ կրթությունը ավարտելուց հետո այդ մարդիկ աշխի ընկնող դեր կխաղան իրենց ռեսպուբլիկայի հասարակական կյանքում:

Հայ ժողովրդի վառ ու ինքնատիպ արվեստի մասին պետք է շատ խոսել և լավը խոսել: Մենք միայն մի բան կասենք. ով տեսել

Ռումինական պամուխակությունը Երևանում, Լենինի հրապարակում:

բայց է՛լ ավելի է գեղեցիկ մոտիկից: Էներգիայի ինչպիսի մեծագույն պաշարներ է նա թաքցնում և ինչպիսի իմաստությամբ են այդ էներգիան օգտագործում սովետական մարդիկ: Մեզ հիացրեց նաև Սեանի հիդրոէլեկտրակայանի բարձր ավտոմատացումը, այդպիսի մեծ ձեռնարկությունում մարդիկ համարյա չեն երևում. ամեն բան կատարում են մեխանիզմները:

Մեր գեղեցիկայի բոլոր մասնակիցներին անշուշտ խիստ հետաքրքրում էր հայ ժողովրդի կուլտուրայի զարգացման հարցը: Մենք այդ սապարեզում ևս տեսանք հիանալի շատ բաներ և համոզվեցինք, որ Սովետա-

է այդ արվեստի նմուշները, նա չի մոռանա այն: Ուշագրավ է, որ թե՛ կոլտնտեսությունում, թե՛ Երևանի պրոֆեսիոնալ բեմում մենք տեսանք պարեր, լսեցինք երաժշտություն: Դա մեզ այն համոզմանը բերեց, որ ժամանակակից հրաշալի արվեստը խոր արմատներ է ձգում ժողովրդի մեջ, հարստանում է ժողովրդական զանազանից: Զարգացման այդպիսի իմաստուն ազդեցիկ ծագելում և հաջողություն է խոստանում:

Սովետական Հայաստանում եղած ժամանակ մենք ունեցանք հիշատակման արժանի մի շարք հանդիպումներ: Դրանցից մեկը տեղի ունեցավ Երևանի Հարտարապետի

տանը, որտեղ մենք երեկո անցկացրինք ռեսպուբլիկայի մայրաքաղաքի գիտության և արվեստի դործիչների ընկերակցությամբ: Այդպիսի մյուս հանդիպումը կայացավ Կուրորտությունների և բուժման ֆիզիկական մեթոդների ինստիտուտում, որտեղ ուսմանական ակադեմիկոս Միլիու Շտեֆանը ներկայացուցիչներին պատմեց Ռումինական Ժողովրդական Ռեսպուբլիկայի էնդոկրինոլոգիայի զարգացման մասին:

Ձրույցի վերջում ԱՐԼՈՒՄ-ի ղեկավար Սուրեն Վիլյամը շնորհակալություն հայտնեց հայ ժողովրդին նրա սրտագին հյուրընկալության համար:

— Ամենուրեք, — ասաց նա, — մենք տեսանք, թե հայ ժողովուրդը ինչպիսի վիթխարի սեր է տաժում դեպի Սովետական Միու-

թյան մեծ Կոմունիստական պարտիան, դեպի իմաստուն Սովետական կառավարությունը, որոնք աշխատավորներին տանում են դեպի խաղաղություն ու երջանկություն: Մենք հայ ժողովրդին ցանկանում ենք խաղաղություն, որպեսզի նա կարողանա շթուլացող եռանդով շարունակել այն հրաշալի ստեղծագործությունը, որ այժմ Կոմունիստական պարտիայի կամքով եռում է հայկական երկրի բոլոր անկյուններում:

Հոկտեմբերի 22-ին Սովետական Միության հետ բարեկամական կապերի ուսմանական ընկերության ղեկավարի մասնակիցները նրանից մեկնեցին Մոսկվա:

(ՀՀԳ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 25 հոկտեմբերի 1953 թ.)

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Նրանում հյուր եղավ Գերմանական Գիտության և Բնագիտության Ռեսպուբլիկայի գիտնականների ղեկավար, որը Սովետական Միության է ժամանել ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի հրավերով:

Մոսկվա վերադառնալուց առաջ ղեկավարի ղեկավար, Բեռլինի Գերմանական Գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ Վալտեր Ֆրիդրիխը Հայկական հեռագրական գործակալության թղթակցին հաղորդեց այն տպավորությունները, որ գերմանական գիտնականների վրա թողել է Հայաստան կատարած այցելությունը:

— Մեր ղեկավարի, — ասաց Վալտեր Ֆրիդրիխը, — Սովետական Միություն է ժամանել ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի հրավերով: Մեր նպատակն էր պատարել գիտական փորձի փոխանակում, ՍՍՌ Միության Գիտությունների ակադեմիայում լսել ու տեսնել ուսանելի շատ բաներ, քանի որ այդ ակադեմիան տասնյակ տարիներ ընթացում է ակտիվ գիտության ճանապարհով: Մոսկվայում և Լենինգրադում, որտեղ ղեկավարի բարեկամական բացառիկ ընդունելություն ցույց տրվեց, մենք ջատ բան սովորեցինք:

Հայաստան, Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիա կատարած այցելությունը լրացրեց ՍՍՌՄ-ում եղած ժամանակ մեր ստացած տպավորությունները: Մենք զգացված ենք Հայաստանի մայրաքաղաքի գիտական հասարակայնության կողմից ցույց տրված սրտագին ընդունելությունից:

Մեծ բարեկամության մթնոլորտում անցավ Գերմանիայի և Հայաստանի գիտնականների զրույցը, որ տեղի ունեցավ ռեսպուբլիկայի Գիտությունների ակադեմիայում: Մենք ուսանելի շատ բան լսեցինք:

Կարճ ժամանակում ղեկավարի եղավ ակադեմիայի ինստիտուտներում, դիտեց ռեսպուբլիկայի պատմական հուշարձանները, նորակառույցները:

Մենք հնարավորություն ունեցանք համոզվելու, թե որքան բարձր է Հայաստանի ճարտարապետական, թատերական, երաժշտական արվեստի մակարդակը:

Գիտությունների վրա ուժեղ տպավորություն թողեց Մատենադարանը՝ հայկական հնագույն ձեռագրերի գրապահոցը, ձեռագրեր, որոնք այնպես խնամքով պահպանվում են ժողովրդի կողմից:

Գերմանական գիտնականներին մեծ բավականություն պատճառեց Բյուրականի աստղագիտարանը՝ Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի պրեզիդենտ Վ. Հ. Համբարձումյանի աշխատանքի վայրը կատարած այցելությունը: Այդ այցելությունը հաճելի էր մանավանդ նրանով, որ Համբարձումյանը մի քանի տարի առաջ Բեռլինում մեղ պատմել էր իր հետազոտությունների մասին:

Գիտությունների եղավ լիճային բարձրագույն հիասքանչ Սևանա լճի ափերին: Մենք դիտեցինք Սևանի հիդրոէլեկտրակայանը: Այդ հիդրոտեխնիկական մի կառույցվածք է, որի մեջ իր արտացոլումն է գտել ՍՍՌՄ-ում կա-

տարվող շինարարության խիստ, հատակ և խելացի պլանաչությունը, բնության ուժերը հասարակության շահերին ենթարկելու սովորական մարդկանց կարողությունը:

Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի, ինչպես նաև Սովետական Միության մյուս ակադեմիաների գիտական գործունեությունը ի սպաս է դրված ազնիվ խնդրի

թյան գիտնականների միասնական ընտանիքում:

Մենք հայաստանից մեկնում ենք սրտագին շնորհակալության զգացմունքով՝ մեզ այստեղ ցույց տրված ջերմ ընդունելության համար, այն խոշ վստահության զգացմունքով, որ գերմանական գիտնականների այցելությունը Հայկական ակադեմիա՝ մեր գի-

Գերմանական գիտնականների պատվիրակությունը
Հայկական ՍՍՌ Պետական մատենադառանում:

լուծմանը՝ երկրի էկոնոմիկայի և կուլտուրայի զարգացմանը: Այդ խնդիրը Հայաստանի գիտնականները լուծում են փոխադարձ մեծ համագործակցությամբ, Սովետական Միու-

տական կադրերի միջև բարեկամական հարաբերությունների սկիզբն է:

(ՀՀԳ)

(«ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ», 14 հոկտեմբերի 1953 թ.)

